

คณะจิตวิทยา

เจตคติของผู้รับรู้อย่างและหญิงต่อนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่แต่งกายด้วยเครื่องแบบ
นิสิตที่แตกต่างกัน

นางสาวญาณิน ฉัตรพิพัฒน์ผล

โครงการทางจิตวิทยานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ATTITUDES OF MALE AND FEMALE PERCEIVERS TOWARDS CHULALONGKORN
UNIVERSITY FEMALE STUDENTS IN DIFFERENT UNIFORM STYLES

MISS YANIN CHATPIPATTANAPOL

A SENIOR PROJECT SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF SCIENCE IN PSYCHOLOGY
FACULTY OF PSYCHOLOGY
CHULALONGKORN UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2007

4737418738 ญาณิน ฉัตรพิพัฒน์ผล: เจตคติของผู้รับรู้อยู่ชายและหญิงต่อนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่แต่งกายด้วยเครื่องแบบนิสิตที่แตกต่างกัน (ATTITUDES OF MALE AND FEMALE PERCEIVERS TOWARDS CHULALONGKORN UNIVERSITY FEMALE STUDENTS IN DIFFERENT UNIFORM STYLES) อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ทิพย์นภา หวนสุริยา, 42 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในรูปแบบการแต่งเครื่องแบบที่แตกต่างกัน และศึกษาถึงความแตกต่างระว่างเจตคติของเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่แต่งกายด้วยเครื่องแบบที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1.)รูปภาพนิสิตหญิงสวมกระโปรงเอวสูง เอวปานกลาง และเอวต่ำ โดยทุกรูปใช้ตัวแบบ 2 คน รวม 6 รูป 2.)มาตราประเมินคุณลักษณะนิสิต โดยแบ่งเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านความรับผิดชอบและด้านลักษณะทางสังคม

ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการรับรู้คุณลักษณะนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยเครื่องแบบนิสิตแต่ละรูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นิสิตชายมีการรับรู้คุณลักษณะนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยชุดนิสิตแต่ละรูปแบบแตกต่างกันจากนิสิตหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชา จิตวิทยา

ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต ญาณิน ฉัตรพิพัฒน์ผล.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4737418738 YANIN CHATPIPATTANAPOL: ATTITUDES OF MALE AND FEMALE PERCEIVERS TOWARDS CHULALONGKORN UNIVERSITY FEMALE STUDENTS IN DIFFERENT UNIFORM STYLES. ADVISOR: THIPNAPA HUANSURIYA, 42 PP.

THE PURPOSE OF THIS STUDY IS TO LEARN ATTITUDES TOWARD CHULALONGKORN UNIVERSITY FEMALE STUDENTS IN DIFFERENT UNIFORM STYLES AND LEARN DIFFERENCES OF MALE AND FEMALE PERCEIVERS TO THOSE UNIFORMS. SAMPLES ARE 180 CHULALONGKORN UNIVERSITY STUDENTS. INSTRUMENT IN THIS STUDY ARE 1.) PICTURES OF FEMALE STUDENT IN 3 STYLES; HIGH SKIRT, MEDIUM SKIRT, AND LOW SKIRT. ALL STYLES USE 2 MODELS, SO THERE ARE 6 PICTURES. 2.) ATTITUDE METRE CONSIST OF THREE ASPECT; ABILITY, RESPONSIBILITY, AND SOCIAL CHARACTERISTICS.

THE RESULT SHOW THAT

1.) CHULALONGKORN UNIVERSITY STUDENTS PERCEIVE SIGNIFICANT DIFFERENCE IN EACH UNIFORM STYLES.

2.) MALE STUDENTS PERCEIVE CHARACTERISTIC IN EACH UNIFORM STYLES SIGNIFICANT DIFFERENT FROM FEMALE STUDENTS.

PROGRAM: BACHELOR OF SCIENCE STUDENT'S SIGNATURE YANIN CHATPIPATTANAPOL
 FIELD OF STUDY: PSYCHOLOGY ADVISOR'S SIGNATURE _____
 ACADEMIC YEAR 2007

กิตติกรรมประกาศ

โครงการฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่ออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ทิพย์นภา หวนสุริยา ผู้ซึ่งมอบเวลาในการดูแลเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ และคอยชี้แนะด้วยความห่วงใยและเมตตาอย่างต่อเนื่องเสมอมา ผู้ที่ทำให้นิสิตรู้สึกมีกำลังใจในทุกครั้งที่เผชิญกับอุปสรรคนานาประการที่เข้ามาในช่วงเวลาการทำโครงการจิตวิทยาฉบับนี้ ทำให้นิสิตเข้าใจถึงการทุ่มเทที่อาจารย์คนหนึ่งจะมอบให้นิสิตได้ นิสิตรู้สึกทราบบ้างและภาคภูมิใจที่ได้เป็นนิสิตโครงการทางจิตวิทยาภายใต้การดูแลของอาจารย์ตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สันทัต พรประเสริฐมานิต ในการให้คำปรึกษาเรื่องสถิติที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รอยยิ้มและคำแนะนำที่มีให้เสมอ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณดวงจันทร์ วงษ์พนัส เจ้าของร้านขายชุดนิตดวงดี ชั้น 3 มาบุญครองเซ็นเตอร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตัดกระโปรงนิตที่ใช้ในการวิจัย ด้วยความเต็มใจและตั้งใจ ทำให้นิสิตสามารถดำเนินการวิจัยลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี

ขอบคุณนางสาวอุษา เลิศนวกกร น้องสาวที่น่ารัก และ นางสาวชลพรพรช ลักษณะวงศ์เพื่อนรัก สำหรับการสละเวลาอันมีค่ามาเป็นตัวแบบในการวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณคณาจารย์คณะจิตวิทยาทุกท่าน สำหรับความรู้ทั้งในและนอกตำรา

ขอบคุณรุ่นพี่จิตวิทยารุ่นสองที่มีส่วนช่วยในการให้คำแนะนำจากประสบการณ์เมื่อครั้งได้ทำโครงการทางจิตวิทยาก่อนหน้า

ขอบคุณเพื่อนจิตวิทยารุ่นสามทุกคนที่ทำให้สี่ปีที่ผ่านมาเป็นสี่ปีที่มีความสุขที่สุดในชีวิต การเรียน ขอขอบคุณทุกเสียงหัวเราะ ทุกกำลังใจ เต็มเต็มให้การศึกษาที่คณะแห่งนี้มีความสุขสมบูรณ์

ขอบคุณน้องคณะจิตวิทยาทุกคนในความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้จนเสร็จลุล่วงอย่างดี

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวฉัตรพัฒนาผลที่คอยให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่ ตลอดจนเป็นแรงใจสำหรับการทำงานวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ญาณิน ฉัตรพัฒนาผล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	III
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	IV
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญรูปภาพ.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	2
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงอวัจนะ.....	2
แนวคิดเกี่ยวกับการแต่งกาย.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศในการสื่อสารเชิงอวัจนะ.....	9
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	9
สมมติฐาน.....	9
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	11
กลุ่มตัวอย่าง.....	11
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	12
การพัฒนามาตรประเมินคุณลักษณะนิสัย.....	13
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	14
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	15
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
ตอนที่ 1 ด้านความสามารถ.....	16
ตอนที่ 2 ด้านความรับผิดชอบ.....	19
ตอนที่ 3 ด้านลักษณะทางสังคม.....	21
บทที่ 4 การอภิปรายผลการวิจัย.....	24
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	26

สารบัญ

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	29
ภาคผนวก.....	30
ก.แบบสอบถามเรื่องการประเมินระดับกระโปรง.....	31
ข.แบบสอบถามเรื่องการประเมินบุคคลแปลกหน้า.....	32
ค.รูปภาพตัวแบบสวมกระโปรงเอวสูง.....	35
ง.รูปภาพตัวแบบสวมกระโปรงเอวปานกลาง.....	36
จ. รูปภาพตัวแบบสวมกระโปรงเอวต่ำ.....	37

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงคุณลักษณะนิสัยหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามด้าน.....	15
2. แสดงคุณลักษณะนิสัยหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามด้านหลังจากทดสอบ ความสอดคล้องภายใน.....	16
3. แสดงเกณฑ์การให้คะแนน.....	17
4. แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านความสามารถ.....	19
5. แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนด้านความสามารถ.....	21
6. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับกระโปรงอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างระดับกระโปรงกับตัวแบบ ในการประเมินด้านความสามารถ.....	21
7. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแบบอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างระดับกระโปรงกับตัวแบบ ในการประเมินด้านความสามารถ.....	21
8. แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านความรับผิดชอบ...23	
9. แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนด้านความรับผิดชอบ.....	25
10. แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้าน ลักษณะทางสังคม.....	26
11. แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนด้านลักษณะทางสังคม...28	
12. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับกระโปรงอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างระดับกระโปรง ตัวแบบ และเพศผู้ประเมิน ในการประเมิน ด้านลักษณะทางสังคม.....	28
13. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศผู้ประเมินอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างระดับกระโปรง ตัวแบบ และเพศผู้ประเมิน ในการประเมิน ด้านลักษณะทางสังคม.....	29
14. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแบบอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างระดับกระโปรง ตัวแบบ และเพศผู้ประเมิน ในการประเมิน ด้านลักษณะทางสังคม.....	29

สารบัญญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
1.แสดงการเก็บข้อมูล.....	17
2.เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศผู้ประเเมนในประเเมนด้านความสามารถ.....	22
3.เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับกระโปรงในการประเเมนด้านความรับผิดชอบ.....	25

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแต่งกายนอกจากใช้เพื่อปกปิดร่างกายให้เหมาะสม ทำให้ร่างกายอบอุ่น และช่วยป้องกันอันตรายแล้ว การแต่งกายยังสามารถบ่งบอกถึงบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับตัวบุคคลที่สวมใส่ได้ คนที่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าเดียวแสดงถึงความเปิดเผย กล้าแสดงออก ชอบเรียกร้องความสนใจ คนที่แต่งกายมิดชิดมักจะถือตัว ระวังระวังในการแสดงตน (ชิตาภา สุขพลา, 2548, หน้า 71) Bickman (1974, อ้างถึงใน Kefgen & Specht, p.4) กล่าวว่า เสื้อผ้าไม่ได้มีไว้เพียงแค่ปกป้องบุคคลจากสภาพอากาศ เสื้อผ้ายังช่วยชี้ นำให้บุคคลอื่นรับรู้ถึงสถานะทางสังคม อาชีพ และเป้าหมายของผู้สวมใส่ กล่าวโดยสรุปว่า สิ่งแรกที่บุคคลส่วนมากใช้ในการพิจารณาบุคคลอื่น คือ เพศ อายุ เชื้อชาติ และการปรากฏกายภายนอก ซึ่งรวมถึงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่บุคคลนั้นสวมใส่ แม้ว่าสิ่งเหล่านี้อาจดูเป็นปัจจัยผิวเผิน แต่สิ่งเหล่านี้ก็เป็นสิ่งสำคัญในการที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจที่จะโต้ตอบกับบุคคลอื่น Zunin (1972, อ้างถึงใน Kefgen & Specht, p.4) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์กันขั้นต้นของมนุษย์เกิดขึ้นในช่วงเวลาอันสั้น บุคคลแปลกหน้าใช้เวลาโดยเฉลี่ย 4 นาทีในการปฏิสัมพันธ์กันก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะปฏิสัมพันธ์กันต่อ ปลีกตัว หรือเปลี่ยนคู่สนทนา การแต่งกายจึงเป็นสิ่งที่ชี้แนะขั้นต้นที่แสดงถึงความหมายโดยนัยและความต้องการของบุคคลที่สวมใส่ สามารถสร้างความประทับใจแก่ผู้พบเห็นหรือผู้ที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์ในช่วงเวลานั้น Richmond, McCroskey, and Payne (1991, p. 47) กล่าวว่า การแต่งกายยังส่งอิทธิพลต่อการประเมินจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นการพบกันโดยที่ไม่เคยรู้จักซึ่งกันและกันมาก่อน จะเห็นได้ว่าการแต่งกายจะส่งผลต่อการตีความบุคคล เรียกได้ว่าการแต่งกายเป็นการสื่อสารอีกประเภทหนึ่งที่ไม่ใช้ถ้อยคำ หรือ การสื่อสารเชิงอวัจนะ (Nonverbal communication)

เครื่องแบบนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปัจจุบัน เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย สมัยก่อนนิสิตหญิงแต่งกายด้วยเสื้อนิตที่มีกระดุม 5 เม็ด กระโปรงสีดำหรือสีกรมท่าความยาวคลุมเข่า นิสิตชายสวมเสื้อเชิ้ตสีขาว กางเกงแบบสากลสีดำหรือสีกรมท่า แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป รูปแบบการแต่งชุดนิตเริ่มถูกปรับแต่งไปตามสมัยนิยม นิสิตหญิงสวมเสื้อนิตที่มีกระดุม 6 เม็ด กระโปรงสั้น กระโปรงเอวต่ำ ขณะที่นิสิตชายใส่กางเกงรูปแบบใหม่หลายรูปแบบ เช่น กางเกงยีนส์น้ำเงินเข้ม สีฟ้าอ่อน หรือ กางเกงทรงแปลกๆ สีแปลกๆ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ทำให้เกิดความหลากหลายในการแต่งกายชุดนิตมากขึ้น ทำให้นิสิตสามารถเลือกปรับแต่งรูปแบบชุดนิตได้ตามความสวยงามหรือความชอบส่วนบุคคล

แม้ว่าทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงการปรับปรุงรูปแบบการแต่งกายของนิสิตให้มีความเหมาะสมกับสถาบันการศึกษา และพยายามรณรงค์ให้นิสิตการลดแต่งกายในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม เช่น การสวมเครื่องแบบนิตคู่กับรองเท้าแตะ การปล่อยชายเสื้อนิตหลุดออกจากกระโปรงหรือกางเกง นิสิตหญิงสวมกระโปรงเอวต่ำหรือกระโปรงสั้น เป็นต้น โดยการแต่งกายที่ผิดระเบียบเหล่านี้ถูกจำกัดด้วย

บทลงโทษ เช่น ถ้ายูรูปร่างการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมติดบอร์ดที่คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ หักคะแนนความประพฤติของนิสิตที่แต่งกายไม่เหมาะสม เป็นต้น แต่กฎระเบียบเหล่านี้ ก็ไม่สามารถทำให้นิสิตแต่งกายปรับปรุงการแต่งกายได้อย่างแท้จริง นิสิตยังคงแต่งกายตามสมัยในรูปแบบที่ตนเองพอใจ และหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจจะถูกลงโทษจากการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่ เป็นไปได้หรือไม่ว่านิสิตมีการรับรู้ทางบวกต่อรูปแบบการแต่งกายที่ตนเองแต่งอยู่ ไม่ได้รับรู้ในมุมมองของบุคคลอื่น

ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการแต่งกายส่งอิทธิพลต่อความประทับใจและการรับรู้บุคคลที่สวมใส่ งานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของการแต่งกายชุดนิสิต ต่อเจตคติที่มีต่อผู้แต่งกายจากผู้ที่เป็นเห็น โดยมุ่งศึกษาที่การใส่กระโปรงของนิสิตหญิงที่มีระดับเอวแตกต่างกัน ได้แก่ เอวสูง เอวต่ำ และเอวต่ำมาก ให้ผู้ประเมินแบ่งเป็นนิสิตหญิง และนิสิตชาย เพื่อศึกษาความแตกต่างของเจตคติต่อนิสิตที่แต่งเครื่องแบบนิสิตรูปแบบต่างๆ และศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศต่อเจตคติที่มีต่อนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยชุดนิสิตต่างรูปแบบ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงอวัจนะ

การสื่อสารเชิงอวัจนะ (Nonverbal communication) คือการสื่อสารรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ถ้อยคำ หรือเรียกอีกอย่างว่าอวัจนภาษา (Nonverbal language) ซึ่งสามารถสื่อความหมายถึงอารมณ์ ความต้องการ รวมถึงสามารถเน้นย้ำควบคู่ไปกับวัจนภาษา (Verbal language) เพื่อสร้างความหนักแน่นในการสื่อสารมากขึ้น

ชิตามา สุขพหล้า (2548) กล่าวถึงความสำคัญของอวัจนภาษาดังนี้

1. **อวัจนภาษาเป็นสิ่งที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์** ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะมนุษย์มักจะอยู่ในอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งเสมอ แล้วแสดงสัญญาณออกมาให้เกิดการตีความและรับรู้จากบุคคลอื่นได้ แม้มันไม่ได้เอ่ยถ้อยคำใดออกมา อวัจนภาษายังคงทำหน้าที่ส่งสารอยู่ตลอดเวลา ทำให้บุคคลสามารถตัดสินใจหรือบอกได้ว่าบุคคลอื่นกำลังมีความรู้สึกแบบใด โดยที่ไม่ต้องมีการบอกกล่าว เช่น เห็นคนนั่งเหม่อ ตาลอย อมยิ้มคนเดียว ผู้พบเห็นก็อาจตีความได้ว่าบุคคลนั้นกำลังตกหลุมรักใครบางคน เป็นต้น
2. **อวัจนภาษาสื่อสารได้กว้างขวางกว่า แสดงความรู้สึกได้ดีกว่า** เพราะภาษาที่เป็นถ้อยคำ เป็นเพียงกลุ่มสัญลักษณ์ที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ขึ้นมาแทนความหมายจำนวนหนึ่ง แต่อารมณ์ความรู้สึกหลายๆอย่างของมนุษย์ไม่สามารถใช้ภาษาถ้อยคำมาอธิบายได้ หากได้ก็ไม่ครอบคลุมชัดเจนเต็มที่ ในขณะที่อวัจนภาษาสามารถแสดงออกได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด และในขณะเดียวกันก็มีความหมายซับซ้อนเป็นอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงแม้เพียงเล็กๆ น้อยๆ ในการแสดงออกอาจมีความหมายมากมายแฝงอยู่

3. **อวัจนภาษาหลายอย่างเป็นภาษาสากล** ที่ช่วยให้การสื่อสารดำเนินไปและก่อให้เกิดการเข้าใจกันได้ แม้บางครั้งทั้งสองฝ่ายอาจไม่สามารถสื่อภาษาด้วยคำของกันและกันได้ ในการสื่อสารโดยปราศจากถ้อยคำก็อาจก่อให้เกิดความยุ่งยาก และทำให้เข้าใจกันลำบาก แต่หากในสถานการณ์จำเป็นแล้ว เราสามารถนำอวัจนภาษามาใช้สื่อสารกันได้ ภาษาสากลที่เป็นที่เข้าใจกัน ได้แก่ การแสดงสีหน้าที่บ่งบอกความรู้สึกต่างๆ เช่น ยิ้ม หัวเราะ ร้องไห้ โกรธ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ในหลายสังคมแสดงออกมาคล้ายคลึงกัน จึงเป็นที่เข้าใจกันได้
4. **อวัจนภาษาแสดงออกได้หลายช่องทาง (Channel)** มากกว่าวัจนภาษา และรับรู้ได้หลายช่องทางเช่นเดียวกัน ช่องทางในการแสดงออกของอวัจนภาษา ได้แก่ แววตา สีหน้า อากัปกริยา ท่าทาง รูปร่างหน้าตา เสื้อผ้าเครื่องประดับ วิธีการพูด การสัมผัส สัญญาณ การตกแต่งสถานที่ เป็นต้น ปริมาณของสารที่ถูกนำเข้าไปสู่กระบวนการคิดและตัดสินใจต่างๆ จึงมากกว่าสารจากวัจนภาษา ซึ่งมีช่องทางการแสดงออกน้อยกว่า อันหมายถึง การพูดและการเขียน ดังนั้นอวัจนภาษาจึงได้รับความสำคัญในการพิจารณาตัดสินใจมากกว่า
5. **อวัจนภาษาเป็นการแสดงออกที่เป็นธรรมชาติและต่อเนื่อง** เพราะเพียงแค่แรกพบยังไม่ได้สบตา อวัจนภาษาก็เริ่มทำงาน เราไม่รู้ว่ามันเริ่มเมื่อไหร่ เริ่มตรงไหน เริ่มแบบใด และจะจบลงอย่างไร แม้จะเลิกสื่อสารกันด้วยวัจนภาษา และจากกันไปแล้ว อวัจนภาษาก็ยังคงดำเนินต่อไปในความรู้สึกของคุณสื่อสาร

การใช้วัจนภาษาในการสื่อสาร มักมีแบบแผน เช่น เริ่มด้วยการทักทายตามมารยาท และพูดคุยเรื่องต่างๆ ตามความเหมาะสม แต่อวัจนภาษาไม่มีแบบแผน ไม่มีขอบเขต ไม่มีการเว้นช่วง เว้นจังหวะ มันจะเกิดขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง ช่วยต่อเติมช่องว่างของการสื่อสารด้วยวัจนภาษาให้เต็ม และสมบูรณ์มากขึ้น
6. **อวัจนภาษาช่วยเสริมความหนักแน่น เติมความสมบูรณ์ในการสื่อสารให้กับวัจนภาษา** มากขึ้น บางครั้งถ้อยคำไม่อาจอธิบายได้ครบถ้วน แต่อวัจนภาษาสามารถต่อเติมได้ เช่น ผู้พูดพูดด้วยน้ำเสียงอบอุ่นว่า "ฉันเห็นใจเธอจริงๆ นะ" พร้อมกับบีบแขนอีกฝ่ายเบาๆ จะช่วยเพิ่มความจริงใจและถ่ายทอดความรู้สึกได้ดีกว่าพูดด้วยถ้อยคำเฉยๆ
7. **อวัจนภาษาใช้ได้ดีในกรณีที่สถานการณ์การสื่อสารไม่ต้องการการรบกวนจากเสียง** มักใช้ในการสื่อสารเฉพาะกลุ่ม ซึ่งต้องการอวัจนภาษาที่เป็นที่เข้าใจโดยสมบูรณ์ทั้ง 2 ฝ่าย เพราะการสื่อสารไม่ต้องการการใช้ถ้อยคำ หรือไม่สามารถใช้ถ้อยคำ เช่น การสื่อสารระหว่างคู่บัดดี้ที่ดำเนินไปด้วยกัน เป็นต้น

บทบาทของอวัจนภาษา (Functions of Nonverbal Communication)

Richmond, McCroskey and Payne (1991) เสนอบทบาทหน้าที่ของอวัจนภาษา โดยแบ่งออกเป็น 6 บทบาท ดังนี้

1. **เติมเต็มความสมบูรณ์ให้แก่วัจนภาษา (Complementing)** อวัจนภาษาช่วยให้ความหมายของสารที่ส่งไปมีความสมบูรณ์ชัดเจนมากขึ้น เช่น เมื่อคู่รักพูดว่า "ฉันรักคุณ" โดยระหว่างนั้นมีการนุ่งอิงแอบ และโอบกอดกัน ย่อมให้ความรู้สึกหนักแน่นมากกว่าที่จะพูดด้วยถ้อยคำเพียงอย่างเดียว
2. **แสดงความขัดแย้งกับวัจนภาษา (Contradicting)** อวัจนภาษาบางครั้งอาจจะไม่สอดคล้องกับวัจนภาษา เมื่อเกิดสถานการณ์เช่นนี้ขึ้น คนเรามักจะยอมรับความหมายของอวัจนภาษามากกว่า การแสดงความขัดแย้งนี้มักใช้เมื่อต้องการแสดงการเย้ยหยันแต่พูดเป็นถ้อยคำไม่ได้ จึงใช้รูปแบบของอวัจนภาษาแทน เช่น พูดว่า "ฉันยินดีกับเธอด้วยจริงๆ" แต่ใช้สายตาแสดงความอิจฉา ผู้ฟังจะรับรู้ได้ว่าผู้พูดไม่ได้รู้สึกอย่างที่เขาพูดจริงๆ
3. **เน้นซ้ำถึงความหมายของถ้อยคำ (Repeating)** บางครั้งเมื่อแสดงวัจนภาษาไปแล้ว เรายังใช้อวัจนภาษาตามหลังเพื่อตอกย้ำความมุ่งหมาย เช่น สั่งน้ำเปล่าสองแก้ว พร้อมกับชูสองนิ้วเป็นต้น
4. **ควบคุมการใช้วัจนภาษา (Regulating)** อวัจนภาษาบางครั้งสื่อแสดงให้เห็นว่าผู้พูดพูดจบหรือต้องการจะพูดอะไรต่อ เช่น ขณะที่ฟังอยู่เริ่มเหม่อ หรือขยับริมฝีปากเพื่อแสดงอาการว่าอยากจะพูด เป็นต้น
5. **ใช้แทนวัจนภาษา (Substituting)** จากที่กล่าวมาข้างต้นว่า ถ้อยคำไม่สามารถแสดงความรู้สึกได้ดีเท่าการใช้วัจนภาษา บางครั้งบุคคลจึงเลือกใช้วัจนภาษาแทน เช่น อาจารย์ส่งสายตาตำหนิตามกลุ่มนักเรียนที่คุยเสียงดังในห้องเรียน เป็นต้น
6. **เน้นสำเนียงในวัจนภาษาให้หนักแน่นขึ้น (Accenting)** เพื่อเน้นให้ตระหนักในถ้อยคำที่กล่าวออกไป เช่น เปลี่ยนระดับเสียงการพูดให้เบาลง เมื่อพูดถึงเรื่องประหลาดของนิสิตคนหนึ่งในคณะ เป็นต้น

ประเภทของการสื่อสารเชิงอวัจน

1. **ขนาดและรูปร่าง (Body Types and Sizes)** การปรากฏกายของบุคคลที่มีขนาดและรูปร่างที่แตกต่างกันสามารถบ่งบอกถึงเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ของบุคคลได้ อีกทั้งยังสามารถนำไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของบุคคล และนำไปตีความหรือประเมินค่าบุคคลที่มีลักษณะรูปร่างเหล่านั้น
2. **การแต่งกายและเครื่องประดับ (Clothing and Artifacts)** สามารถใช้ในการสื่อถึงสถานะ เพศ อายุ หรือแม้แต่อารมณ์ของผู้สวมใส่ เช่น คนใส่ชุดสีสันสดใสเป็นคนที่มีชีวิตชีวา ผู้หญิงที่ใส่กางเกงไปทำงาน เป็นคนที่กระฉับกระเฉง เป็นต้น

3. **การเคลื่อนไหวร่างกาย (Body Movement and Gestures)** สามารถใช้ในการสื่อสารถึงความต้องการของบุคคล เพศ หรือบุคลิกของผู้แสดงอาการ เช่น การก้มศีรษะ แสดงถึงความเห็นด้วย การขี้นิ้วและริมฝีปากเพื่อเตือนให้ผู้อื่นเงียบ เป็นต้น
4. **การแสดงออกทางใบหน้าและสายตา (Facial Expression and Eye Behavior)** การแสดงออกทางใบหน้าและแววตาสามารถบ่งบอกถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้ที่แสดงออก เช่น ดวงตาที่เปิดกว้างประกอบกับการย่นหน้าผากและอ้าปาก เป็นการแสดงการประหลาดใจ นอกจากนี้การแสดงออกทางสีหน้าและแววตาสามารถแสดงเพื่อปกปิดความรู้สึกที่แท้จริงได้เช่นกัน
5. **สภาพแวดล้อม (Environment)** สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันสามารถส่งอิทธิพลต่อมนุษย์มนุษย์อาศัยสิ่งชี้แนะทางสิ่งแวดล้อมเพื่อพิจารณาว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร เช่น ความสว่างของห้อง อุณหภูมิ การตกแต่ง เป็นต้น จากสิ่งชี้แนะเหล่านี้จึงเรียกได้ว่าสภาพแวดล้อมเป็นรูปแบบการสื่อสารอีกประเภทหนึ่งที่ไม่ใช่ถ้อยคำ
6. **อาณาเขตส่วนบุคคล (Personal space)** บุคคลต้องการพื้นที่ส่วนตัวแตกต่างกัน ระยะเวลาที่บุคคลใช้สื่อสารในสังคมแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะสนิทสนม (Intimate space), ระยะส่วนบุคคล (Personal space), ระยะสังคม (Social space) และระยะสาธารณะ (Public space) ซึ่งบ่งบอกถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร
7. **การสัมผัส (Touching Behavior)** เป็นการสื่อสารอีกประเภทหนึ่ง สามารถแสดงความรู้สึกของผู้ที่สัมผัสไปยังผู้ที่ถูกสัมผัสได้ เช่น การโอบกอด การตบไหล่ เป็นต้น นอกจากนี้บุคคลแต่ละเพศก็ยังมีความต้องการในการสัมผัสต่างกัน โดยเพศชายใช้การสัมผัสน้อยกว่าเพศหญิง
8. **ลักษณะของเสียง (Voice Characteristics)** ระดับเสียงและคุณภาพเสียงที่แตกต่างกันสามารถสื่อถึงความหมายที่แตกต่างกันได้ เช่น พูดว่า “ไม่บอก” ด้วยน้ำเสียงลากยาว จะทำให้ผู้ฟังคิดว่า ถ้ามองอีกคร้้งผู้พูดอาจจะบอกก็ได้ เป็นต้น
9. **การได้กลิ่น (Scent and Smell)** คนเรามีการตอบสนองต่อกลิ่นต่างๆ แตกต่างกัน หลายคราที่คนเราสื่อสารบางอย่างที่ไม่ใช่ถ้อยคำผ่านไปยังกลิ่นเหล่านั้น กลิ่นที่ดีมีความสำคัญกับชีวิต จึงไม่แปลกที่คนเราจะลงทุนซื้อน้ำหอมดีๆ ให้กับตัวเอง
10. **เวลา (Time)** แต่ละวัฒนธรรมมีการรับรู้เวลาที่แตกต่างกันไป เช่น บางวัฒนธรรมการมาถึงตามเวลานัดพอดีถือว่าเป็นการเสียมรรยาท แสดงถึงการไม่เตรียมตัว ขณะที่อีกวัฒนธรรมไม่ได้มองเช่นนั้น เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการแต่งกาย

การแต่งกาย (Clothing) เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารเชิงอวัจนะหรือการสื่อสารที่ไม่ใช้ถ้อยคำ (Nonverbal Communication) การแต่งกายสะท้อนถึงบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ อีกทั้งยังส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล เช่น เป็นเสื้อผ้าประจำชาติใด เป็นบุคคลจากองค์กรใด สถาบันไหน มีการศึกษาพบว่า ความประทับใจแรกที่คนอื่นจะมีต่อบุคคล ขึ้นอยู่กับเสื้อผ้าที่บุคคลสวมใส่ด้วย (Harris et al., 1983; Lukavsky, Buttler, & Harden, 1995; Reid, Lancuba, & Murrow, 1997 อ้างถึงใน Hannover, & Kuhnen, 2002) นอกจากนี้การแต่งกายยังสามารถบ่งบอกถึงความรู้สึกนึกคิด ฐานะ และคุณลักษณะอื่นๆ ของผู้สวมใส่ได้ เช่น เป็นคนสบายๆ หรือเป็นคนพิถีพิถัน เป็นต้น

Malandro and Barker (1989) อธิบายความสำคัญของการแต่งกาย ดังนี้

1. เพื่อป้องกันอันตราย (Protection)

ในยุคแรกๆ ที่มนุษย์เสาะแสวงพื้นที่ใหม่ๆ บนโลก ทำให้มนุษย์เรา ต้องมีการเดินทางไปหลากหลายแห่ง เนื่องจากพื้นผิวโลกมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่แตกต่างกัน ทำให้มนุษย์ต้องมีการแต่งกายเพื่อปกป้องร่างกายจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างและอาจนำอันตรายมาสู่มนุษย์ เช่น คนที่อาศัยในแถบทะเลทรายต้องแต่งกายด้วยชุดที่สามารถป้องกันอันตรายจากรังสี ความร้อนจากแสงแดด รวมถึงลมทะเลทราย ส่วนคนที่อาศัยอยู่ในเขตหนาว ต้องแต่งกายด้วยชุดที่หนาเพื่อรักษาอุณหภูมิร่างกาย เป็นต้น

2. ปกปิดร่างกาย (Concealment)

มนุษย์แต่งกายเพื่อปกปิดร่างกายให้เหมาะสม เพื่อความสะดวกในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น แต่งกายไปจ่ายกับข้าวที่ตลาด ใส่ชุดว่ายน้ำเมื่อไปว่ายน้ำในสระ เป็นต้น

3. แสดงถึงวัฒนธรรม (Cultural Display)

สมัยก่อนการแต่งกายใช้ในการแบ่งแยกชนชั้น ยกตัวอย่างเช่น ที่ประเทศเยอรมันในยุคเรเนซซังค์หญิงที่แต่งกายสูงกว่าระดับชนชั้นทางสังคมจะต้องถูกลือคอด้วยปลอกคอไม้เพื่อเป็นการลงโทษ, อัศวินที่แต่งกายด้วยเครื่องแบบที่สูงเกินหน่วยบัญชาการที่ตนสังกัดจะต้องถูกไล่ออก เป็นต้น ปัจจุบันการแต่งกายนับเป็นการสื่อถึงสถานะ ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับทางสังคม ศีลธรรม ภูมิหลังการศึกษา ความน่าเชื่อถือ ระดับของประสบการณ์ และภูมิหลังทางสังคมของบุคคลที่สวมใส่

Gordon, Tengier, & Infante (1982 อ้างถึงใน Malandro & Barker, 1989, p.67) สรุปลักษณะทางสัญลักษณ์ของเครื่องแต่งกายไว้ ดังนี้

1. เครื่องแต่งกายเป็นเครื่องมือในการดำรงอยู่ของประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนา
2. เครื่องแต่งกายมีไว้เพื่อความสวยงาม และจินตนาการที่มีเกี่ยวกับตน
3. การบ่มเพาะคุณค่าทางวัฒนธรรม การจำแนกเพศ ถูกสั่งสอนอบรมผ่านการแต่งกาย
4. เป็นสัญลักษณ์ในการแบ่งแยกอำนาจและบทบาท
5. เครื่องแต่งกายใช้เพื่อแสดงถึงสถานภาพทางสังคม

อิทธิพลของการแต่งกาย

การแต่งกายส่งผลต่อการประเมินบุคคล ทั้งในแง่ทัศนคติ บุคลิกภาพที่มีต่อผู้สวมใส่ อีกทั้งยังส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะได้ตอบหรือรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ที่จะดำเนินต่อไปในอนาคต

อิทธิพลในฐานะที่เป็นผู้สวมใส่ (Wearer)

เสื้อผ้าที่บุคคลสวมใส่สามารถส่งอิทธิพลต่อผู้สวมใส่ เมื่อบุคคลคิดว่าตนเองแต่งตัวดูดี ย่อมมีความรู้สึกที่ดีไปด้วย Gordon, Tengler, & Infante (1982 อ้างถึงใน Malandro & Barker, 1989, p.88) ศึกษาพบว่าผู้หญิงที่มีความใส่ใจและพิถีพิถันในการแต่งกาย (clothing-consciousness) จะมีความพึงพอใจกับรายได้จากงานมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยอีกงานหนึ่งที่ศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างความใส่ใจและพิถีพิถันในการแต่งกาย (clothing-consciousness) ของผู้สวมใส่และการเห็นคุณค่าในตน (self-esteem) (Gordon & Infante, 1980 อ้างถึงใน Malandro & Barker, 1989, p.88)

อิทธิพลในฐานะที่เป็นผู้สังเกต (Observer)

เมื่อบุคคลรับรู้การแต่งกายของผู้อื่นเป็นอย่างไร การสื่อสารก็จะดำเนินไปในทิศทางเดียวกับเจตคติที่ผู้รับรู้ต่อการแต่งกายของบุคคลนั้น ผลดังกล่าวสามารถพบได้ในการขอความช่วยเหลือขั้นต้น เช่น การขอให้บริจาคเงิน หรือการขอแรงสนับสนุนทางการเมือง Hensley (1981) ทดลองให้หน้าม้าหญิงแต่งตัวดี และแต่งตัวปอนๆ ไปขอเงินเพื่อโทรศัพท์ใน 2 สถานการณ์ ได้แก่ ที่สนามบิน และที่ป้ายรถเมล์ ผลการทดลองพบว่า หน้าม้าหญิงที่แต่งตัวดีได้รับเงินมากกว่าหน้าม้าหญิงที่แต่งตัวปอนๆ เมื่อขอความช่วยเหลือที่สนามบิน แต่เมื่อเปลี่ยนสถานที่เป็นที่ป้ายรถเมล์พบว่า หน้าม้าที่แต่งตัวปอนๆ ได้รับเงินช่วยเหลือมากกว่าหน้าม้าหญิงที่แต่งตัวดี

นอกจากนี้ Lifkowitz, Blade, & Mouton (1955 อ้างถึงใน Malandro and Barker, 1989, p.86) พบว่าการรับรู้สถานะจากเครื่องแต่งกายส่งผลต่อการคล้อยตามของบุคคลอื่นด้วย เขาทดลองให้หญิงแต่งกายดีฝ่าฝืนกฎจราจรด้วยการข้ามถนนในที่ห้ามข้าม ปรากฏว่ามีคนทำตามมากกว่าหญิงที่แต่งกายธรรมดา

การแต่งกายมีอิทธิพลต่อการอนุมานบุคลิกภาพและคุณลักษณะของผู้สวมใส่ด้วจากการศึกษาเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียนต่ออาจารย์ที่แต่งตัวรูปแบบต่างๆ พบว่ามีความแตกต่างทางการรับรู้ ดังนี้ Butler and Roesel (1989, อ้างถึงใน Hannover, & Kuhnen, 2002) ให้นักเรียนประเมินบุคลิกภาพของครูผู้หญิงจากรูปถ่าย พบว่า นักเรียนประเมินว่าครูที่แต่งกายแบบไม่เป็นทางการ เป็นคนที่น่าเข้าหา แต่มีความเฉลียวฉลาดน้อยกว่าครูที่แต่งกายแบบเป็นทางการ ต่อมามีการศึกษาต่อในครูผู้ชาย พบว่าได้ผลเช่นเดียวกับที่ศึกษาในครูผู้หญิง (Butler & Roesel, 1991 อ้างถึงใน Hannover, & Kuhnen, 2002) หลังจากนั้น มีการขยายการศึกษาต่อพบว่าครูที่แต่งกายแบบไม่เป็นทางการ จะได้รับการประเมินว่าน่าเข้าหาและมีความยืดหยุ่น แต่

ได้รับการประเมินว่าน่าเคารพน้อยกว่าครูที่แต่งกายแบบเป็นทางการ (Lukavsky et al., 1995 อ้างถึงใน Hannover, & Kuhn, 2002)

ในทำนองเดียวกันก็มี การศึกษาเรื่องการประเมินการประสบความสำเร็จของนักเรียน พบว่าเมื่อนักเรียนแต่งกายอย่างเป็นทางการ เช่น ใส่เครื่องแบบนักเรียน นักเรียนจะได้รับการประเมินทางด้านความเฉลียวฉลาด ความสามารถด้านการเล่าเรียน และศักยภาพทางวิชาการ ทางบวกมาก ทั้งจากผู้ประเมินที่เป็นนักเรียนด้วยกัน และจากผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ (Behling, 1994, 1995; Behling & Williams, 1991 อ้างถึงใน Hannover, & Kuhn, 2002)

Harris et al. (1983) ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยประเมินรูปภาพการแต่งกายของผู้หญิง 5 แบบ ได้แก่ ผู้หญิงที่สวมกระโปรงทางการ กางเกงทางการ กระโปรงไม่เป็นทางการ กางเกงไม่เป็นทางการ และกางเกงยีนส์ พบว่า ผู้หญิงที่สวมกระโปรงทางการจะได้รับการประเมินว่ามีความสุข ประสบความสำเร็จ มีความเป็นผู้หญิง น่าสนใจ ดึงดูดใจ ฉลาด และอยากจะเป็นเพื่อนด้วยมากที่สุด ตรงข้ามกับการสวมกางเกงยีนส์ที่ได้รับการประเมินน้อยที่สุดทั้ง 7 ด้านที่กล่าวมา ส่วนผู้หญิงที่สวมกางเกง ได้รับการประเมินว่ากระฉับกระเฉงมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่สวมกระโปรง

จากงานวิจัยข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการแต่งกายสามารถสื่อสารบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับตัวผู้สวมใส่ และส่งอิทธิพลต่อการประเมินโดยบุคคลอื่นเช่นเดียวกัน

Richmond, McCroskey and Payne (1991) อธิบายกฎของการประเมินบุคคลจากการแต่งกายไว้ 2 ข้อ ดังนี้

1. **ความแม่นยำในการประเมินบุคคลจากการแต่งกายขึ้นอยู่กับประเภทของการตัดสินใจ**
การประเมินจะมีความแม่นยำเมื่อเป็นการประเมินด้านประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ-สังคมและอาชีพ เป็นต้น การประเมินจะมีความแม่นยำน้อยกว่าเมื่อประเมินทางด้านลักษณะทางด้านความรู้สึกนึกคิด อันได้แก่ บุคลิกภาพ อารมณ์ และเจตคติ
2. **การแต่งกายจะส่งอิทธิพลต่อการประเมินบุคคลก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นเป็นคนแปลกหน้า**
เนื่องจากในฐานะที่เป็นคนที่ไม่เคยรู้จักกัน แต่ละฝ่ายต่างก็ไม่เคยได้รู้ตัวตนที่แท้จริงของอีกฝ่าย เครื่องแต่งกายจึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะใช้สิ่งชี้แนะในการประเมินบุคคล สำหรับบุคคลที่รู้จักกันดีแล้วการแต่งกายจะไม่ส่งอิทธิพลต่อการประเมินบุคคลเท่ากับลักษณะตัวตนจริงๆที่ผู้ประเมินรู้จัก

แนวคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศในการสื่อสารเชิงอวัจนะ

ผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างในการสื่อสารเชิงอวัจนะ ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งชี้แนะที่ไม่ใช่วาจาได้มากกว่าผู้ชาย รวมถึงสามารถตีความสิ่งชี้แนะเหล่านั้นได้แม่นยำกว่า เช่น ผู้หญิงใช้สายตามองผู้อื่นที่ระยะห่างจากผู้อื่น ยินยอมให้ผู้อื่นสัมผัส และสามารถตีความการแสดงสีหน้าได้ดีกว่าเพศชาย เป็นต้น

เมื่อให้ประเมินปัญหาที่มีผู้อธิบายด้วยเสียงอันดังซึ่งเป็นเพศหญิงให้แก่ผู้ฟังชายและหญิง โดยแบ่งเป็นสถานการณ์ที่ผู้พูดไม่น่าดึงดูดใจ และสถานการณ์ที่ผู้พูดน่าดึงดูดใจ พบว่า เจตคติถูกปรับแต่งมากในสถานการณ์ที่ผู้พูดน่าดึงดูดใจ และพบในผู้ประเมินเพศชายเท่านั้น (Eakins, & Eakins, 1978) จะเห็นได้ว่าอิทธิพลจากความแตกต่างของภาพลักษณ์ของเพศหญิงส่งผลแตกต่างกันต่อการประเมินโดยเพศชายและเพศหญิง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการแต่งกายของนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการประเมินคุณลักษณะของผู้สวมใส่โดยผู้ประเมินชายและหญิง

สมมติฐาน

1. นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการรับรู้คุณลักษณะของนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยชุดนิตินิตแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
2. นิสิตชายประเมินคุณลักษณะของนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยชุดนิตินิตแต่ละรูปแบบแตกต่างจากนิสิตหญิง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น 2 ตัว ได้แก่

เพศผู้ประเมิน (ชาย หญิง)

ระดับกระโปรง (เอวสูง เอวปานกลาง เอวต่ำ)

ตัวแปรตาม คะแนนการประเมินคุณลักษณะนิตินิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านความรับผิดชอบ และด้านลักษณะทางสังคม

ตัวแปรควบคุม หน้าตาของตัวแบบ โดยปิดใบหน้าของตัวแบบและใช้ตัวแบบเดียวกันในการแต่งกายทั้ง 3 รูปแบบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงอิทธิพลของการรูปแบบการแต่งกายของนิสิตหญิง ต่อการประเมินคุณลักษณะของ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการแต่งกายของนิสิตเพื่อให้ได้รับการประเมินคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาโดยบุคคลอื่น
3. นำไปเป็นข้อมูลในการรณรงค์เรื่องการแต่งกายของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 200 คน แบ่งเป็นนิสิตชาย 100 คน และนิสิตหญิง 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปภาพตัวแบบแต่งกายด้วยเครื่องแบบนิสิตหญิง 3 แบบ แบบละ 2 คน เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาอิทธิพลอื่นที่มีผลต่อการประเมินคุณลักษณะนิสิต จึงออกแบบการวิจัยให้มีตัวแบบ 2 คน ได้แก่ ตัวแบบผมหยิก และตัวแบบผมตรง (รวมมี 6 ภาพ)

- แบบ A = ตัวแบบสวมชุดนิสิตหญิงที่สวมกระโปรงเอวสูง (ขอบเอวกระโปรงอยู่ระดับเดียวกับสะดือ)
- แบบ B = ตัวแบบสวมชุดนิสิตหญิงที่สวมกระโปรงเอวปานกลาง (ขอบเอวกระโปรงอยู่ต่ำกว่าสะดือ ประมาณ 2-3 เซนติเมตร)
- แบบ C = ตัวแบบสวมชุดนิสิตหญิงที่สวมกระโปรงเอวต่ำ (ขอบเอวกระโปรงอยู่ต่ำกว่าสะดือ ประมาณ 5 เซนติเมตรเป็นต้นไป)

หมายเหตุ :

การแบ่งระดับความสูงของขอบเอวกระโปรง เป็นสิ่งที่วัดได้ยาก เนื่องจากลักษณะทางสรีระที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ดังนั้นนิยามที่ผู้วิจัยกำหนดระดับเอวกระโปรง จะใช้เพื่อกำหนดให้เห็นถึงความแตกต่างของระดับกระโปรง โดยจะใช้ตัวแบบกลุ่มเดียวกัน แต่งชุดนิสิตด้วยกระโปรงทั้ง 3 รูปแบบ

นำรูปถ่ายทั้ง 6 ภาพ ให้นิสิตชั้นปริญญาตรีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 180 คน แบ่งเป็น ชาย 90 คน หญิง 90 คนประเมิน ระดับกระโปรงเพื่อตรวจสอบว่านิสิตรับรู้ระดับกระโปรงทั้ง 3 ระดับแตกต่างกันหรือไม่ โดยสุ่มให้นิสิตตอบหนึ่งคนต่อหนึ่งรูป ด้วยคำถาม ดังนี้

“ท่านคิดว่าคนในรูปสวมกระโปรงเอว...”

สูง: _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ต่ำ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง 2 ข้างพอๆกัน น้อย ปานกลาง มาก

นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มด้วย one-way ANOVA พบว่าผู้ประเมินรับรู้วาระดับกระโปรง ทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ $F(5,179) = 43.564$, $p = .001$ ผู้ประเมินยังให้คะแนนระดับกระโปรงระหว่างตัวแบบผมหยิก และตัวแบบผมตรงไม่แตกต่างกัน ในระดับกระโปรงเดียวกัน โดยที่

ระดับกระโปรงเอวสูง ได้ค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแบบดังนี้ $F(5,179) = 43.564$, $p = .997$ ระดับเอวปานกลางได้ค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแบบดังนี้ $F(5,179) = 43.564$, $p = .991$ ส่วนระดับเอวต่ำได้ค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแบบดังนี้ $F(5,179) = 43.564$, $p = .841$

2. มาตรการประเมินคุณลักษณะนิสิต

มีลักษณะเป็นมาตรจำแนกความหมาย (Semantic differential scale) มีขั้นตอนการพัฒนาโดยเริ่มจาก

สร้างแบบประเมินลักษณะของนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีคุณศัพท์คู่ตรงข้ามจำนวน 24 คำ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านความรับผิดชอบ และด้านลักษณะทางสังคม ดูรายละเอียดในตารางที่ 1 มีวิธีการให้คะแนนเป็น 7 ช่วง จาก -3 (เป็นลบมาก) ถึง 3 (เป็นบวกมาก) แล้วนำไปให้นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 60 คน แบ่งเป็นชาย 30 คน หญิง 30 คนดูรูปภาพนิสิตหญิงสวมกระโปรงเอวสูง และกระโปรงเอวต่ำแล้วประเมิน โดยสุมนิสิต 1 คน ต่อ 1 ภาพ

ตาราง 1 แสดงคุณลักษณะนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามด้าน

ด้านความสามารถ	ด้านความรับผิดชอบ	ด้านลักษณะทางสังคม
เก่ง - ไม่เก่ง	ไม่รับผิดชอบต่อ - รับผิดชอบต่อ	เป็นมิตร - ไม่เป็นมิตร
มีอำนาจ - ไร้อำนาจ	สะเพร่า - รอบคอบ	หยาบคาย - สุภาพ
โง่ - ฉลาด	ขยัน - เกียจคร้าน	ร่าเริง - ซึมเศร้า
เป็นผู้นำ - ไม่เป็นผู้นำ	เชื่อถือได้ - ไม่น่าเชื่อถือ	ล้ำสมัย - นำสมัย
ล้มเหลว - สำเร็จ	เลี้ยงงาน - สู้งาน	เก็บตัว - เปิดตัว
บกพร่อง - สมบูรณ์	ยุ่งเหยิง - มีระเบียบ	มีมรรยาท - ไร้มรรยาท
คล้อยตาม - ริเริ่ม	กระตือรือร้น - เฉื่อยชา	ดูงาม - เยือกเย็น
มีความคิด - ไม่มีความคิด	ตั้งใจเรียน - ไม่ตั้งใจเรียน	น่ารัก - น่ารังเกียจ

3. นำคะแนนที่ได้มาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ ในมาตรแต่ละด้าน (Corrected-Item Total Correlation) พบว่ามีข้อกระทงที่ผ่านการทดสอบโดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามรายละเอียดในตารางที่ 2

ตาราง 2 แสดงคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามด้านหลังจากทดสอบความสอดคล้องภายใน

ด้านความสามารถ	ด้านความรับผิดชอบ	ด้านลักษณะทางสังคม
เก่ง - ไม่เก่ง	ไม่รับผิดชอบ - รับผิดชอบ	เป็นมิตร - ไม่เป็นมิตร
มีอำนาจ - ไร้อำนาจ	สะเพร่า - รอบคอบ	ร่าเริง - ซึมเศร้า
โง่ - ฉลาด	ขยัน - เกียจคร้าน	ล้ำสมัย - นำสมัย
เป็นผู้นำ - ไม่เป็นผู้นำ	เชื่อถือได้ - ไม่น่าเชื่อถือ	เก็บตัว - เปิดตัว
ล้มเหลว - สำเร็จ	เลี้ยงงาน - สู้งาน	น่ารัก - น่ารังเกียจ
บกพร่อง - สมบูรณ์	ตั้งใจเรียน - ไม่ตั้งใจเรียน	
คล้อยตาม - วิริริ		
มีความคิด - ไม่มีความคิด		
สัมประสิทธิ์อัลฟา = .7751	สัมประสิทธิ์อัลฟา = .8413	สัมประสิทธิ์อัลฟา = .7065

วิธีตอบแบบวัด

-แบบประเมินคุณลักษณะของนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ตัวอย่างการตอบ

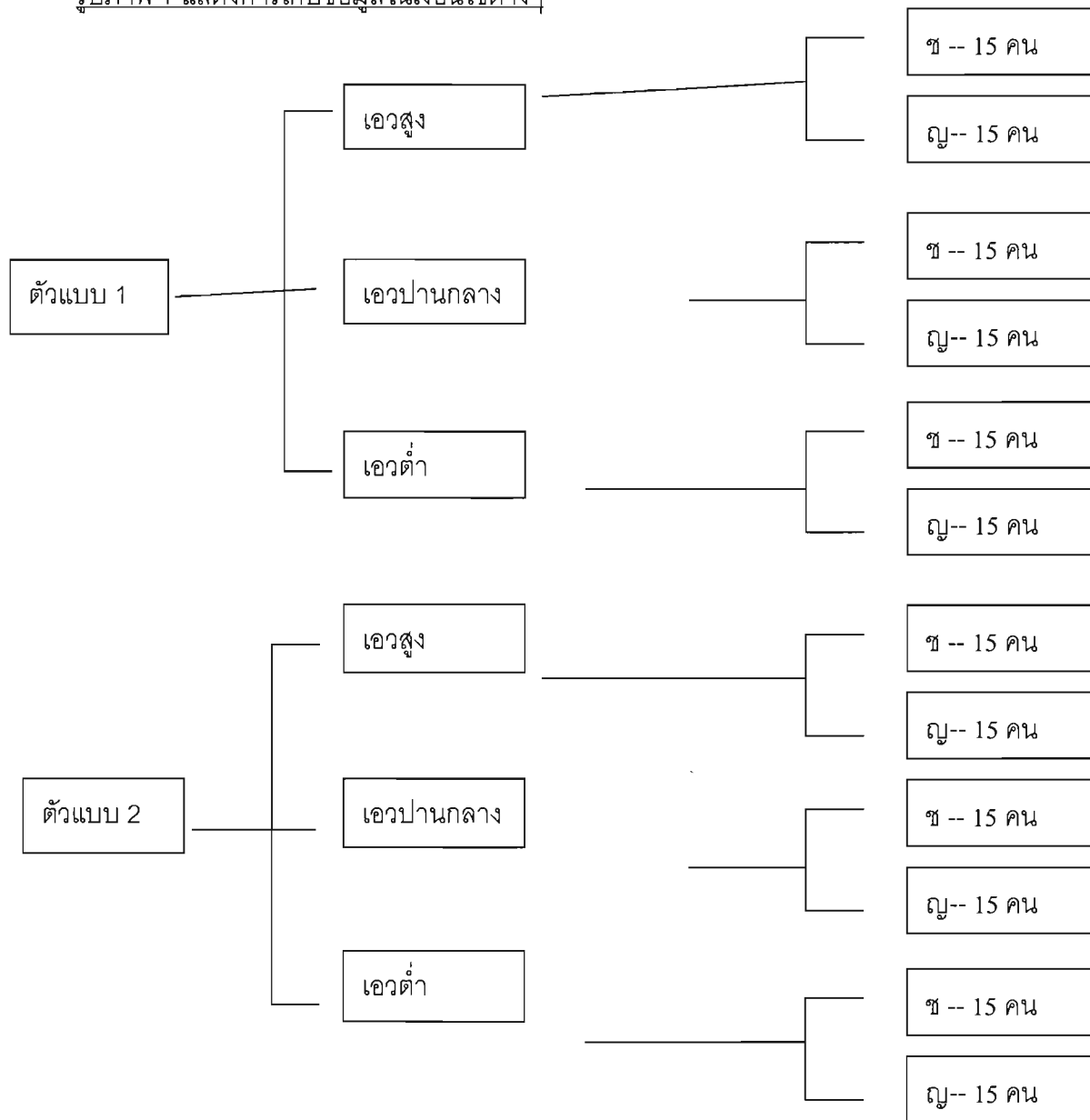
“ท่านคิดว่าบุคคลในรูปถ่ายมีคุณสมบัติต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ”

1. เก่ง : _____ : ✓ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไม่เก่ง
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอๆกัน น้อย ปานกลาง มาก

หมายความว่า “ท่านคิดว่าบุคคลในรูปถ่ายเก่งปานกลาง”

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตชั้นปริญญาตรีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะต่างๆ จำนวน 180 คน แบ่งเป็น ชาย 90 คน หญิง 90 คน แบ่งสุ่มเข้าเงื่อนไขต่างๆ ดังนี้
 รูปภาพ 1 แสดงการเก็บข้อมูลในเงื่อนไขต่างๆ

ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างดูรูปถ่ายเงื่อนไขเดเงื่อนไขหนึ่ง จากนั้นทำแบบสอบถามประเมินคุณลักษณะ นิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ผู้วิจัยบอกผู้ร่วมการวิจัยว่าเป็น แบบสอบถามการประเมินบุคคลแปลก หน้า เพื่ออำพรางวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบความแตกต่าง ตามสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for window version 11.5 ในการวิเคราะห์ค่าสถิติด้วยวิธี $2 \times 2 \times 3$ Three-way ANOVA (ตัวแบบ*เพศ*ระดับกระโปรง)

ตามสมมติฐานการวิจัยว่าเป็นการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรต้น 2 ตัว คือ ระดับเอวกระโปรงที่ตัวแบบสวมใส่ และเพศของผู้ประเมิน แต่เนื่องจากผู้วิจัยต้องการให้ผลการวิจัยสามารถแผ่ขยายไปครอบคลุมถึงการแต่งกายของนอสิตหญิงรูปร่างต่างๆ จึงเลือกตัวแบบที่มีรูปร่างแตกต่างกันมาใช้ในการวิจัย เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจึงได้นำตัวแบบมาเป็นตัวแปรอิสระอีกตัวหนึ่ง แล้วทดสอบว่าตัวแบบ 2 คนมีผลต่อผลการประเมินแตกต่างกันหรือไม่ในแต่ละรูปแบบกระโปรง และเพศของผู้ประเมิน โดยใช้โปรแกรม SPSS for window version 11.5 วิเคราะห์ด้วยวิธี $2 \times 2 \times 3$ Three-way ANOVA (2 ตัวแบบ x 2 เพศผู้ประเมิน x 3 ระดับกระโปรง) หากตัวแบบไม่มีปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอีก 2 ตัว ก็จะสามารถสรุปผลโดยแผ่ขยายไปครอบคลุมผู้สวมใส่ที่มีรูปร่างต่างกันได้ด้วย แต่หากตัวแบบมีปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นจะแยกอภิปรายผลที่ตัวแบบทีละคน เนื่องจากระดับกระโปรงหรือมุมมองจากผู้ประเมินเพศชายและหญิงอาจมีผลต่างกันในตัวแบบทีละคน

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เสนอผลแบ่งตามตัวแปรตามแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านความรับผิดชอบ และด้านลักษณะทางสังคม

ตอนที่ 1 ด้านความสามารถ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านความสามารถ

ตัวแบบ	กระโปรง	ผู้ประเมิน					
		ชาย		หญิง		รวม	
		M	SD	M	SD	M	SD
ผมตรง	สูง	.275	.765	.442	.470	.359	.630
	กลาง	.225	1.039	.550	.770	.388	.914
	ต่ำ	-.342	.600	-.133	.774	-.237	.679
	รวมทุกระดับ	.053	.850	.286	.736	.169	.799
ผมหยิก	สูง	.542	.830	.717	.405	.623	.689
	กลาง	.375	.724	1.008	.699	.692	.770
	ต่ำ	.833	.816	.708	.652	.770	.729
	รวมทุกระดับ	.583	.798	.811	.603	.697	.711

เมื่อทดสอบความแปรปรวนแบบสามทางพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับเอวกะโปรง*ตัวแบบที่ระดับ.05 ($F=4.881$, $df=2$, $p=.009$)

เพศผู้ประเมินมีอิทธิพลต่อการประเมินความสามารถของตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ($F=4.487$, $df=1$, $p<.05$)

ตาราง 5 แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนด้านความสามารถ

ตัวแปร	df	MS	F	p
ระดับกระโปรง	2	1.282	2.404	.093
ตัวแบบ	1	12.535	23.513***	.000
เพศผู้ประเมิน	1	2.392	4.487*	.036
ระดับกระโปรง*ตัวแบบ	2	2.602	4.881*	.009
ระดับกระโปรง*เพศผู้ประเมิน	2	.758	1.422	.244
ตัวแบบ*เพศผู้ประเมิน	1	.000	.001	.980
ระดับกระโปรง*ตัวแบบ*เพศผู้ประเมิน	2	.387	.725	.486

* $p < .05$, *** $p < .001$

เมื่อพบว่าตัวแบบมีปฏิสัมพันธ์กับระดับกระโปรง จึงได้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความสามารถที่ระดับกระโปรงต่างๆโดยแยกวิเคราะห์ตัวแบบที่ละคนพบว่ากรณีตัวแบบผมนตรง เมื่อสวมกระโปรงเอวต่ำจะได้รับการประเมินด้านความสามารถน้อยกว่ากระโปรงเอวสูงและกระโปรงเอวปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F=7.001$, $df=2$, $p < .01$)

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับกระโปรงอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับกระโปรงกับตัวแบบ ในการประเมินด้านความสามารถ

ตัวแบบ	ความแตกต่าง	df	MS	F	p
ผมนตรง	เอวต่ำ < เอวสูง, เอวปานกลาง	2	3.732	7.001**	.001
ผมนหยิก	ทุกระดับกระโปรงไม่แตกต่างกัน	2	.151	.284	.753

** $p < .01$

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแบบอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับกระโปรงกับตัวแบบ ในการประเมินด้านความสามารถ

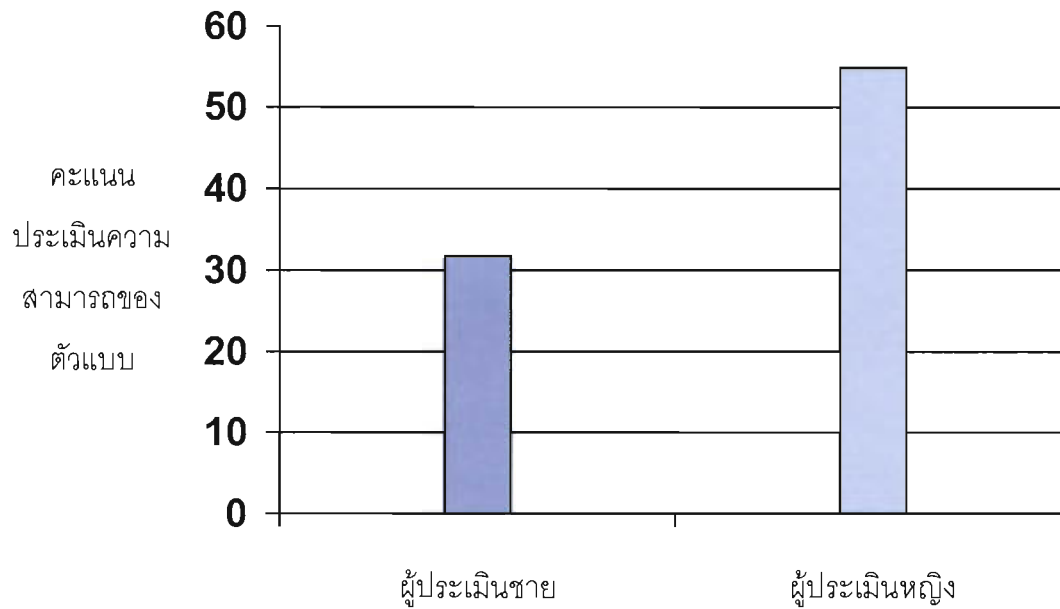
กระโปรง	ความแตกต่าง	df	MS	F	p
เอวสูง	ทุกตัวแบบได้รับการประเมินไม่แตกต่างกัน	1	1.100	2.031	.156
เอวปานกลาง	ทุกตัวแบบได้รับการประเมินไม่แตกต่างกัน	1	1.388	2.562	.111
เอวต่ำ	ตัวแบบผมนตรง < ผมนหยิก	1	15.251	28.158***	.000

*** $p < .001$

กรณีกระโปรงเอวต่ำ ตัวแบบผมนตรงได้รับการประเมินด้านความสามารถต่ำกว่าตัวแบบผมนหยิกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ($F=28.158$, $df=1$, $p < .001$)

สำหรับตัวแปรเพศของผู้ประเมินพบว่าไม่มีอิทธิพลหลักโดยไม่มีปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรใดอื่น โดยพบว่าผู้ประเมินเพศหญิงประเมินว่าตนมีความสามารถมากกว่าผู้ประเมินเพศชายไม่ว่าจะเป็นตัวแบบคนใดหรือที่ระดับกระโปรงใด

ภาพ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศผู้ประเมินในประเมินด้านความสามารถ

ผู้ประเมินเพศหญิงประเมินความสามารถตัวแบบ สูงกว่า ผู้ประเมินเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ ($F=4.887$, $df=1$, $p<.05$)

ตอนที่ 2 ด้านความรับผิดชอบ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านความรับผิดชอบ

ตัวแบบ	กระโปรง	ผู้ประเมิน					
		ชาย		หญิง		รวม	
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
ผมตรง	สูง	.822	.719	1.144	.910	.983	.822
	กลาง	.477	.890	.455	1.162	.466	1.017
	ต่ำ	.288	.725	-.155	.676	.066	.725
	รวมทุกระดับ	.529	.796	.481	1.062	.505	.933
ผมหยิก	สูง	.933	.651	.944	.935	.938	.792
	กลาง	.455	.802	1.088	.849	.772	.873
	ต่ำ	.600	1.145	.366	.824	.483	.987
	รวมทุกระดับ	.663	.893	.800	.907	.731	.898

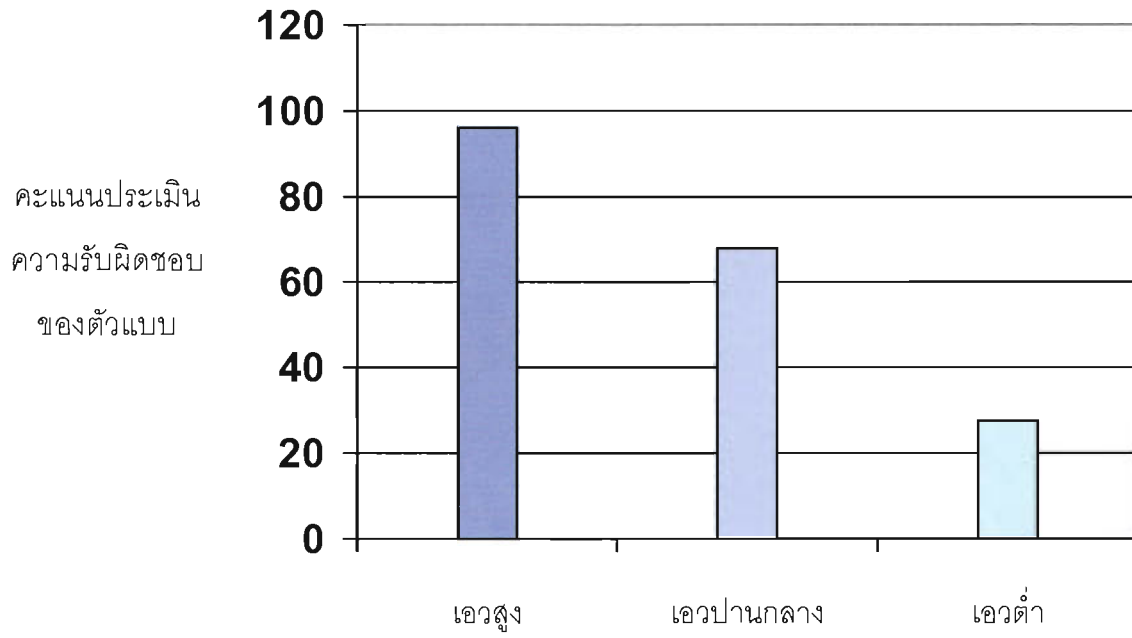
ตาราง 9 แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนด้านความรับผิดชอบ

ตัวแปร	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ระดับกระโปรง	2	7.061	9.278***	.000
ตัวแบบ	1	2.297	3.018	.084
เพศผู้ประเมิน	1	0.089	.117	.733
ระดับกระโปรง*ตัวแบบ	2	0.869	1.141	.322
ระดับกระโปรง*เพศผู้ประเมิน	2	1.725	2.267	.107
ตัวแบบ*เพศผู้ประเมิน	1	.386	.507	.477
ระดับกระโปรง*ตัวแบบ*เพศผู้ประเมิน	2	.878	1.154	.318

*** $p < .001$

ระดับกระโปรงมีอิทธิพลหลักต่อการประเมินความรับผิดชอบของตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.001 ($F=14.123$, $df=2$, $p < .001$)

ภาพ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับกระโปรงในการประเมินด้านความรับผิดชอบต่อ

ตอนที่ 3 ด้านลักษณะทางสังคม

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านลักษณะทางสังคม

เอาต์	ผมตรง	ชาย	.786	1.029	15	
		หญิง	1.613	.753	15	
		รวมทั้ง2เพศ	1.200	.981	30	
ผมหยก	ผมตรง	ชาย	1.946	.582	15	
		หญิง	1.386	1.054	15	
		รวมทั้ง2เพศ	1.666	.884	30	
รวมทั้ง 2 ตัวแบบ	ผมตรง	ชาย	1.366	1.011	30	
		หญิง	1.500	.907	30	
		รวมทั้ง2เพศ	1.433	.955	60	
รวมทุกระดับ	ผมตรง	ชาย	.946	.948	30	
		หญิง	1.142	.844	30	
		รวมทั้ง2เพศ	1.044	.898	60	
	ผมหยก	ชาย	1.262	1.034	45	
		หญิง	1.377	.983	45	
		รวมทั้ง2เพศ	1.320	1.005	90	
	รวมทั้ง 2 ตัวแบบ	ผมตรง	ชาย	1.104	.994	90
			หญิง	1.260	.919	90
			รวมทั้ง2เพศ	1.182	.960	180

ตาราง 11 แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนด้านลักษณะทางสังคม

ตัวแปร	df	MS	F	p
ระดับกระโปรง	2	4.782	5.836**	.004
ตัวแบบ	1	3.417	4.170*	.043
เพศผู้ประเมิน	1	1.089	1.329	.251
ระดับกระโปรง*ตัวแบบ	2	.734	.895	.410
ระดับกระโปรง*เพศผู้ประเมิน	2	.968	1.182	.309
ตัวแบบ*เพศผู้ประเมิน	1	.072	.088	.767
ระดับกระโปรง*ตัวแบบ*เพศผู้ประเมิน	2	5.018	6.125**	.003

* $p < .05$, ** $p < .01$ พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับกระโปรง*ตัวแบบ*เพศผู้ประเมินที่ระดับ.05 ($F=5.018$, $df=2$, $p < .01$)

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับกระโปรงอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับกระโปรง ตัวแบบ และเพศผู้ประเมิน ในการประเมินด้านลักษณะทางสังคม

ตัวแบบ	เพศผู้ประเมิน	ความแตกต่าง	df	MS	F	p
ผมตรง	ชาย	ทุกระดับกระโปรงไม่แตกต่างกัน	2	.811	.989	.374
	หญิง	เอวต่ำ > เอวสูง	2	4.033	4.922*	.013
ตรงหยิก	ชาย	เอวต่ำ > เอวสูง, ปานกลาง	2	5.366	6.550*	.013
	หญิง	ทุกระดับกระโปรงไม่แตกต่างกัน	2	1.292	1.576	.210

* $p < .05$ กรณีตัวแบบผมตรง ประเมินโดยเพศหญิง เมื่อสวมกระโปรงเอวต่ำจะได้รับการประเมินด้านลักษณะทางสังคมสูงกว่ากระโปรงเอวสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F=4.922$, $df=2$, $p < .05$)กรณีตัวแบบผมหยิก ประเมินโดยเพศชาย เมื่อสวมกระโปรงเอวต่ำจะได้รับการประเมินด้านลักษณะทางสังคมสูงกว่ากระโปรงเอวสูงและเอวปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F=6.550$, $df=2$, $p < .05$)

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศผู้ประเมินอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับ
กระโปรง ตัวแบบ และเพศผู้ประเมิน ในการประเมินด้านลักษณะทางสังคม

ตัวแบบ	ระดับกระโปรง	ความแตกต่าง	df	MS	F	p
ผมตรง	เอวสูง	ทุกเพศประเมินไม่แตกต่างกัน	1	.481	.587	.444
	เอวปานกลาง	ทุกเพศประเมินไม่แตกต่างกัน	1	.001	.002	.968
	เอวต่ำ	หญิง > ชาย	1	5.125	6.256*	.008
ผมหยิก	เอวสูง	ทุกเพศประเมินไม่แตกต่างกัน	1	.048	.059	.809
	เอวปานกลาง	หญิง > ชาย	1	5.125	6.256*	.002
	เอวต่ำ	ทุกเพศประเมินไม่แตกต่างกัน	1	2.352	2.871	.092

* $p < .05$

กรณีตัวแบบผมตรง สวมกระโปรงเอวต่ำ ได้รับการประเมินด้านลักษณะทางสังคมจากผู้ประเมินเพศหญิงมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F=6.256$, $df=1$, $p < .05$)

กรณีตัวแบบผมหยิก สวมกระโปรงเอวปานกลาง ได้รับการประเมินด้านลักษณะทางสังคมจากผู้ประเมินเพศหญิงมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F=5.125$, $df=1$, $p < .05$)

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแบบอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับกระโปรง ตัว
แบบ และเพศผู้ประเมิน ในการประเมินด้านลักษณะทางสังคม

เพศผู้ประเมิน	กระโปรง	ความแตกต่าง	df	MS	F	p
ชาย	เอวสูง	ไม่พบความแตกต่างระหว่างตัวแบบ	1	.192	.234	.629
	เอวปานกลาง	ไม่พบความแตกต่างระหว่างตัวแบบ	1	1.045	1.276	.260
	เอวต่ำ	ผมหยิก > ผมตรง	1	10.092	12.318*	.001
หญิง	เอวสูง	ไม่พบความแตกต่างระหว่างตัวแบบ	1	1.825	2.228	.137
	เอวปานกลาง	ไม่พบความแตกต่างระหว่างตัวแบบ	1	1.452	1.772	.185
	เอวต่ำ	ไม่พบความแตกต่างระหว่างตัวแบบ	1	.385	.470	.494

* $p < .05$

กรณีประเมินโดยผู้ประเมินเพศชาย ตัวแบบสวมกระโปรงเอวต่ำ ตัวแบบผมหยิกได้รับการประเมินด้าน
ลักษณะทางสังคมมากกว่าตัวแบบผมตรงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F=12.318$, $df=1$, $p < .05$)

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการรับรู้คุณลักษณะนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วย เครื่องแบบนิสิตแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐาน โดยพบความแตกต่างในการประเมินตัวแบบเมื่อสวมกระโปรงนิสิตที่มีรูปแบบต่างกัน จำแนกอธิบายตามกลุ่มคุณลักษณะซึ่งเป็นตัวแปรตามได้ดังนี้

ด้านความสามารถ พบว่าเมื่อตัวแบบสวมกระโปรงเอดต่ำ จะได้รับการประเมินด้านความสามารถต่ำกว่าเมื่อสวมกระโปรงเอดสูง เนื่องจากการแต่งกายด้วยกระโปรงเอดสูง จัดเป็นการแต่งกายตามกฎระเบียบซึ่งถ้า นิสิตรักษากฎระเบียบน่าจะเรียกได้ว่าเป็นคนที่มีวินัย ถ้าคนมีวินัยในตนเองก็เป็นไปได้ว่า น่าจะมีความรับผิดชอบด้วย ถ้า นิสิตมีความรับผิดชอบก็น่าจะเป็นคนที่มีความสามารถ ดังนั้น เมื่อตัวแบบสวมกระโปรงเอดสูงจะได้รับการประเมินด้านความสามารถสูงกว่าเอดต่ำ

ด้านความรับผิดชอบ พบว่าเมื่อตัวแบบสวมกระโปรงเอดต่ำ จะได้รับรับการประเมินด้านความรับผิดชอบต่ำกว่าเมื่อตัวแบบสวมกระโปรงเอดสูง เนื่องจากการใส่กระโปรงเอดสูงเป็นการแต่งกายที่ถูกต้องตามกฎระเบียบ จึงมีแนวโน้มว่าถ้า นิสิตสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบก็น่าจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบด้วย จึงทำให้ตัวแบบที่สวมกระโปรงเอดสูงได้รับการประเมินด้านความรับผิดชอบสูงกว่าตัวแบบเมื่อสวมกระโปรงเอดต่ำ

ด้านลักษณะทางสังคม พบว่าเมื่อตัวแบบสวมกระโปรงเอดต่ำ จะได้รับการประเมินด้านลักษณะทางสังคมสูงกว่าตัวแบบที่สวมกระโปรงเอดสูง เนื่องจากการสวมกระโปรงเอดต่ำ เป็นการแต่งกายตามแฟชั่นหรือตามกระแสนิยม สังคมสามารถส่งอิทธิพลต่อคนที่แต่งกายตามสมัย บ่งบอกได้ว่าบุคคลนั้นน่าจะสนใจสังคม จึงน่าจะมีความรับผิดชอบที่สวมกระโปรงเอดต่ำจะได้รับการประเมินด้านลักษณะทางสังคมสูงกว่าเมื่อตัวแบบสวมกระโปรงเอดสูง

จากผลการวิจัยดังกล่าวพบที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการแต่งกายส่งผลต่อรูปแบบการประเมินบุคคล ดังเช่น การศึกษาในเรื่องการประเมินการประสบความสำเร็จของนักเรียน พบว่าเมื่อนักเรียนแต่งกายอย่างเป็นทางการ เช่น ใส่เครื่องแบบนักเรียน นักเรียนจะได้รับการประเมินทางด้านความเฉลียวฉลาด ความสามารถด้านการเล่าเรียน และศักยภาพทางวิชาการทางบวกมาก โดยที่ผู้ประเมินเป็นนักเรียนด้วยกัน และผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ (Behling, 1994, 1995; Behling & Williams, 1991 อ้างถึงใน Hannover, & Kuhnen, 2002)

สมมติฐานที่ 2 นิสิตชายมีการรับรู้คุณลักษณะนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยชุดนิสิตแต่ละรูปแบบ แตกต่างจากนิสิตหญิง

สนับสนุนสมมติฐาน โดยพบความแตกต่างในการประเมินจากผู้ประเมินทั้ง 2 เพศ ในด้านความสามารถและด้านลักษณะทางสังคม โดยเพศหญิงให้คะแนนตัวแบบซึ่งเป็นเพศหญิง ด้วยกันมากกว่าคะแนนที่ได้จากเพศชาย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะตัวแบบเป็นเพศหญิงเหมือนผู้ประเมิน จึงมีแนวโน้มที่จะประเมินเพศเดียวกันดีกว่าเพศชายประเมิน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการแต่งกายของนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการประเมินคุณลักษณะของผู้สวมใส่โดยผู้ประเมินชายและหญิง

สมมติฐาน

1. นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการรับรู้คุณลักษณะของนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยชุดนิสิตแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
2. นิสิตชายประเมินคุณลักษณะของนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยชุดนิสิตแต่ละรูปแบบแตกต่างจากนิสิตหญิง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น 2 ตัว ได้แก่

เพศผู้ประเมิน (ชาย หญิง)

ระดับกระโปรง (เอวสูง เอวปานกลาง เอวต่ำ)

ตัวแปรตาม คะแนนการประเมินคุณลักษณะนิสิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านความรับผิดชอบ และด้านลักษณะทางสังคม

ตัวแปรควบคุม หน้าตาของตัวแบบ โดยปิดบังหน้าของตัวแบบและใช้ตัวแบบเดียวกันในการแต่งกายทั้ง 3 รูปแบบ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 200 คน แบ่งเป็นนิสิตชาย 100 คน และนิสิตหญิง 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.รูปภาพตัวแบบแต่งกายด้วยเครื่องแบบนิสิตหญิง 3 แบบ แบบละ 2 คน รวม 6 ภาพ

- แบบ A = ตัวแบบสวมชุดนิสิตหญิงที่สวมกระโปรงเอวสูง
- แบบ B = ตัวแบบสวมชุดนิสิตหญิงที่สวมกระโปรงเอวปานกลาง
- แบบ C = ตัวแบบสวมชุดนิสิตหญิงที่สวมกระโปรงเอวต่ำ

นำมาวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับกระโปรง ด้วย one-way ANOVA พบว่าผู้ประเมินรับรู้วาระดับกระโปรงทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ.001 ($F=43.564$, $df=5$, $p<.001$)

2.มาตราประเมินคุณลักษณะนิสิต

จำแนกเป็น 3 ด้านดังนี้ ด้านความสามารถ ด้านความรับผิดชอบและด้านลักษณะทางสังคม จากนั้นหาความสอดคล้องภายใน (CITC) ของแต่ละด้าน โดยคัดเลือกเฉพาะข้อกระทงที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.ให้กลุ่มตัวอย่างดูรูปถ่ายเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง จากนั้นทำแบบสอบถามประเมินคุณลักษณะนิสิตหญิง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ผู้วิจัยตั้งชื่อหลอกไว้ว่า แบบสอบถามการประเมินบุคคลแปลกหน้า
- 2.นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความแปรปรวนแบบสามทาง $2*2*3$ Three way ANOVA (ตัวแบบ*เพศ*ระดับกระโปรง) เพื่อทดสอบความแตกต่างตามสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สนับสนุน สมมติฐานที่ 1 นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการรับรู้คุณลักษณะนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยเครื่องแบบนิสิตแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน

- ตัวแบบที่สวมกระโปรงเอวสูงได้รับการประเมินด้านความสามารถและด้านความรับผิดชอบสูงกว่าตัวแบบที่สวมกระโปรงเอวต่ำ
- ตัวแบบที่สวมกระโปรงเอวต่ำได้รับการประเมินด้านลักษณะทางสังคมสูงกว่าตัวแบบที่สวมกระโปรงเอวสูง

สนับสนุน สมมติฐานที่ 2 นิสิตชายมีการรับรู้คุณลักษณะนิสิตหญิงที่แต่งกายด้วยชุดนิสิตแต่ละรูปแบบแตกต่างจากนิสิตหญิง

- เพศหญิงให้คะแนนตัวแบบในด้านความสามารถและด้านลักษณะทางสังคม มากกว่าเพศชาย

ข้อเสนอแนะ

- 1.พบอิทธิพลของตัวแบบ เพราะแม้จะแต่งกายรูปแบบเดียวกันและปิดหน้าตาแล้ว แต่ก็ยังพบว่าตัวแบบได้รับการประเมินที่แตกต่างกัน จึงควรลองนำไปศึกษาต่อไป เกี่ยวกับสารที่เป็นอวัจนภาษาอื่นๆ เหล่านี้ นอกจากการแต่งกาย เช่น เรื่องของรูปร่าง ทรงผม เป็นต้น
- 2.ควรลองนำไปให้บุคคลอื่นๆ ที่นิสิตต้องปฏิสัมพันธ์ด้วยประเมิน เช่น อาจารย์ บุคลากรในมหาวิทยาลัย พนักงานบริษัท หรือ พนักงานขับรถเมล์/แท็กซี่ เป็นต้น และศึกษามุมมองจากบุคคลอื่นๆในสังคม เพื่อที่จะนำองค์ความรู้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชิตาภา สุขพล้ำ. (2548). *การสื่อสารระหว่างบุคคล*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณ มาตา แสงนิ่มนวล. (2543). *การรับรู้ ความคาดหวัง และความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการของกรุงเทพมหานครในปี 2539-2543*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ศักดิ์ ทองธรรมชาติ. (2545). *การรับรู้เกี่ยวกับบทบาทการสร้างเสริมสุขภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Eakins B. W., & Eakins R. G. (1978). *Sex differences in human communication*. Boston: Houghton Mifflin.
- Hannover, B., & Kunhen, U. (2002). "The clothing makes the self" via knowledge activation. *Journal of Applied Social Psychology*, 32, 2543-2525.
- Harris, M. B., James, J., Chavez, J., Fuller, M. L., Kent, S., Massanari, C., Moore, C., & Walsh, F. (1983). Clothing: Communication, compliance, and choice. *Journal of Applied Social Psychology*, 13, 141-154.
- Hensley, W. E. (1981). The effects of attire, location, and sex on aiding behavior: a similarity explanation. *Journal of Nonverbal Behavior*, 1, 3-11.
- Malandro, L. A., Barker, L., & Barker, D. A. (1989). *Nonverbal communication* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Kefgen, M., & Specht, P., T. (1976) Individuality in clothing selection and personal appearance (2nd ed.). New York: Macmillan.
- Richmond, V. P., McCroskey, J. C., & Payne S. K. (1991). *Nonverbal behavior in interpersonal relations* (2nd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Wood, J. T. (2007). *Interpersonal communication everyday encounters* (5th ed.). California: Thomson wadsworth.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเรื่องการประเมินระดับกระโปรง

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. รหัสประจำตัวนิสิต _____ 2. เพศ 1 ชาย 2 หญิง
3. คณะ _____ 4. ชั้นปี _____

ตอนที่ 2 แบบประเมินลักษณะของบุคคล

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

"ท่านคิดว่าคนในรูปสวมกระโปรงเอว..."

สูง : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ต่ำ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกๆกัน น้อย ปานกลาง มาก

แบบสอบถามเรื่องการประเมินบุคคลแปลกหน้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. รหัสประจำตัวนิสิต _____ 2. เพศ 1 ชาย 2 หญิง
3. คณะ _____ 4. ชั้นปี _____

ตอนที่ 2 แบบประเมินลักษณะของบุคคล

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
ตัวอย่างการตอบ

“ท่านคิดว่าบุคคลในรูปถ่ายมีคุณสมบัติต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ”

1. เก่ง : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไม่เก่ง
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก

หมายความว่า “ท่านคิดว่าบุคคลในรูปถ่ายเก่งปานกลาง”

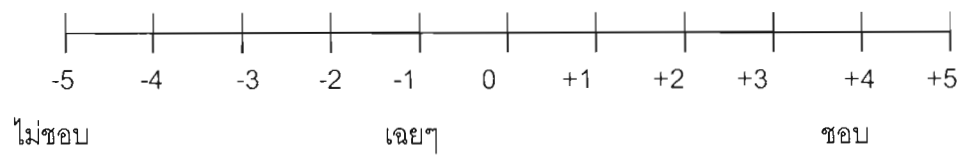
เริ่มต้นการตอบคำถาม...

“ท่านคิดว่าบุคคลในรูปถ่ายมีคุณสมบัติต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ”

1. เก่ง : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไม่เก่ง
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
2. มีอำนาจ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไร้อำนาจ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
3. ใจ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ฉลาด
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
4. เป็นผู้นำ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไม่เป็นผู้นำ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
5. ล้มเหลว : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : สำเร็จ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
6. บกพร่อง : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : สมบูรณ์
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
7. คล้อยตาม : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ริเริ่ม
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
8. มีความคิด : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไม่มีความคิด
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
9. ไม่รับผิดชอบ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : รับผิดชอบ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก

10. สะเพร่า : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : รอบคอบ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
 “ท่านคิดว่าบุคคลในรูปถ่ายมีคุณสมบัติต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ”
11. ขยัน : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : เกียจคร้าน
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
12. เชื่อถือได้ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไม่น่าเชื่อถือ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
13. เลี้ยงงาน : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : สู้งาน
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
14. ยุ่งเหยิง : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : มีระเบียบ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
15. กระตือรือร้น : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : เฉื่อยชา
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
16. ตั้งใจเรียน : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไม่ตั้งใจเรียน
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
17. เป็นมิตร : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไม่เป็นมิตร
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
18. หยาบคาย : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : สุภาพ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
19. ร่าเริง : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ซึมเศร้า
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
20. ล้าสมัย : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : นำสมัย
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
21. เกือบตัว : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : เปิดตัว
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
22. มีมารยาท : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : ไร้มารยาท
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
23. ภู่วาม : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : เยือกเย็น
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก
24. น่ารัก : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : น่ารังเกียจ
 มาก ปานกลาง น้อย ทั้ง2ข้างพอกัน น้อย ปานกลาง มาก

โดยภาพรวมแล้วท่านรู้สึกอย่างไรกับบุคคลในรูป โปรดวงกลมที่ตัวเลขคะแนน

ภาคผนวก ค
รูปภาพตัวอย่างแบบสวมกระโปรงเอวสูง

ภาคผนวก ง
รูปภาพตัวแบบสวมกระโปรงเอวปานกลาง

ภาคผนวก จ
รูปภาพตัวแบบสวมกระโปรงเอวต่ำ

